

LICA:

**ZESTOKI, revoltirani ekstremista
TIHI, skeptični intelektualac
MESEČAR, nevina žrtva
(ZESTOKI i TIHI razgovaraju u
senci višespravnice. Noć.)**

TIHI: Ne, ne, recite šta hoćete, ali ja vas ne razumem. Vaši zahtevi su suviše oštri, vaše koncepcije krajnje anarhične, vi kao da hoćete da prevrnete svet.

ZESTOKI: Ipak ste nešto shvatili. Ovo poslednje što ste rekli sasvim je tačno. Mi želimo pozorište kojim ćemo moći da postavimo na glavu ovaj glupi svet.

TIHI: Kako to mislite da izvedete? Vi ste dosta dugo u pozorištu da se ne zavaravate iluzijama. To je nemoguće.

ZESTOKI: Opet ste zapali u zabludu. To je nemoguće, sigurno je nemoguće u vašem pozorištu, u tom teskobnom zabavištu u kojem se vi i vama podobni opuštate i uživete u romantičnim prizorima, kao prekopiranim sa kičerskih goblena.

TIHI: Vi sigurno znate da sada niste na strani istine. Vi dobro znate i da sam ja pobornik modernog pozorišta.

ZESTOKI: Ako je tako, zašto nam se ne pridružite?

TIHI: Pazite, ja želim novo pozorište, ali ne i nove barikade.

ZESTOKI: To je nerazdvojivo. Mesto novog pozorišta je na barikadama, u sveobuhvatnom preobražaju društva.

TIHI: Ja ne mislim tako. Suviše ste ekstremni.

ZESTOKI: Ekstremni? Pa ja sam vam izložio samo minimum naših zahteva i želja.

TIHI: Onda je naš nesporazum još dublji. Vi želite preobražaj društva. U redu, to je potrebno. Ali šta hoćete s pozorištem? Šta ono traži na vašim barikadama i šta će vam uopšte barikade?

ZESTOKI: To je pitanje metoda revolucionarne borbe. „Dužnost revolucionara je da čini revoluciju!“ Vama je poznat taj citat. Pozorište mora da izađe iz svojih somotom obloženih sala, da se liši šminkera, garderobera i rekvizitera. Krv će biti naša šminka a kamene kocke pločnika naša rekvizita.

TIHI: Ipak ne razumem kakve to veze ima sa pozorištem. Šta je umetničko u tome? Pa priznaćete valjda da je pozorište umetnički organizovana struktura.

ZESTOKI: Tako je bilo do sada, ali mi moramo da promenimo samu strukturu.

TIHI: Ali tako nestaje pozorišta. Bez artificijelnosti, ono je stvarna revolucionarna borba možda, ali ne i umetnički medijum.

ZESTOKI: To je od sekundarne važnosti. Najbitniji zadatak je odbacivanje bajatih shvatanja. Mi moramo da srušimo staro pozorište i odstranimo sav trulež iz društva.

TIHI: U principu, ja se opet slažem s vama, bar sa vašim ciljevima, ali metode kojima želite da se služite, sasvim su mi neprihvatljive.

ZESTOKI: Vi ste ipak malograđanin. A malograđani su kukavice, naročito, ako su intelektualci. Hoću da kažem da je samo jedan malograđanin intelektualac gori od trojice malograđana-primitivaca.

TIHI: Molim vas, razgovarajmo normalno, normalnim rečnikom.

ZESTOKI: Ne izgovarajte više tu reč! Ona je simbol mračnjaštva. Normalno, normalizacija, to označava ono staro, iza te fraze kriju se reacionari.

TIHI: Vi i sami dobro znate da ja nisam reacionar.

ZESTOKI: Ali ste mekušac!

TIHI: Ja samo pokušavam da racionalno razmišljam. Ja se klonim nepromišljenih akcija, ja ne izvikujem parole, ne igram se habaroge za veliku decu. Vi me zato nazivate mekušcem.

ZESTOKI: Vi to jeste. Pravite se pobornikom novog pozorišta, ali se zaustavljate na pola puta i ustežete se od revolucionarne akcije.

TIHI: Čini mi se da je bolje stati na pola puta i razmisliti, nego krenuti stranputicom, grlom u jagode.

dragan klaić

IZ barikada A

**(DŽEPNA AKTOVKA PROTIV
KVAZIANGARDNIH
DŽELATA POZORIŠTA)**

ZESTOKI: To je kukavička logika.

TIHI: Neka je, čak i vi joj priznajete da jeste logika.

ZESTOKI: Insinuirate da je naša teorija ne-logična.

TIHI: Preobražaj pozorišta nije logički već umetnički, estetski problem.

ZESTOKI: Preobražaj pozorišta samo je deo preobražaja društva, pa je shodno tome i društveni, odnosno revolucionarni problem.

TIHI: Da, u širem značenju, ali po vašem izlaganju, u reformi društva i u uličnom

pozorištu, artificijelnost će biti preobražena u stvarnost, a to je ujedno i kraj pozorišta.

ZESTOKI: I takva se žrtva isplati ako ćemo potom imati čisto i zdravo društvo. Šta nam vredi postojanje superartificijelnog pozorišta ako je proces socijalističkog društvenog preobražaja spor. Ne zaboravite majsku parolu pariskih studenata: „AKO SE NACIONALNA SKUPŠTINA PRETVORI U GRAĐANSKO POZORIŠTE, SVA GRAĐANSKA POZORIŠTA TREBA DA SE PRETVORE U NACIONALNE SKUPŠTINE!“

TIHI: To se sluša sa uzbuđenjem. Ali pokušajte ipak da me razumete. Ja sam zasićen tradicionalističkim pozorištem, ali neću da prihvatim fizičku surovost i torturu, jer oni nužno idu na uštrb umetničkih odlika teataru.

ZESTOKI: Ne može da bude razumevanja među nama, ako smatrate da je pozorište mesto za uživanje. U pozorištu vaša svest mora da se reformiše.

TIHI: Nemam ništa protiv reforme svesti; ali ako mi pljunete u lice, razbijete mi nos i iščajete mi ruku, ne samo da ste me odbili od vašeg pozorišta, već ste me i sprečili da učestvujem u revolucionarnoj aktivnosti.

ZESTOKI: Ne podsmevajte se! Društveni preobražaj zahteva žrtve. Treba možda žrtvovati nekoga od nas, a ako se pokaže potrebnim i samu instituciju pozorišta.

TIHI: A, tu smo, najzad. To je centralno pitanje. Vi idete protiv samog sebe. Spremate sahranu pozorištu, a pozorišni ste radnik.

ZESTOKI: Zašto da ne, ako to nalažu viši interesi. Ja sam, uostalom, društveni radnik.

TIHI: Setite se šta je sve činjeno u istoriji u ime „viših interesa“.

ZESTOKI: Pustite istoriju. Zgledajte se malo u budućnost!

TIHI: Ništa ne vidim, suviše je maglovito. ZESTOKI: Pa da, to je vaša skepsa, pasivnost razočaranog intelektualca. Meditiraj o perifernim stvarima i čekaj razvoj događaja, to je vaša životna filozofija.

TIHI: Nije, vi poznajete moju životnu filozofiju, ako je uopšte imam.

ZESTOKI: Jeste, jeste, ali takvi kao vi, ne mogu da nas vode u komunističku budućnost.

TIHI: Hajde, busajte se malo u grudi, ja vam i to opraštam.

ZESTOKI: Kapitulant!

(U tom trenutku na krovu zgrade pred kojom se odvija ovaj razgovor, pojavljuje se mesečar. Sa ispruženim rukama on polako šeta, a zatim se zaustavlja nad dvojicom polemičara.)

TIHI: (Primiti mesečara). Pogledajte, mesečar!

ZESTOKI: Još nijednog nisam video dosad.

TIHI: Posmatrajte ga. Vidite li to prenapregnuto lice, možete li da zamislite šta mu se sada roji po glavi, u kakvom su svetu njegova svest i podsvest. Setite se vlastitih snova. Jeste li zaboravili stare legende i bajke iz detinjstva? Ne dešava li se i vama da utonete u blago sanjarenje ili se naglo probudite posle mučnog i zamornog sna? I vi još tražite barikade i želite pozorište da izvedete na ulice?! Vi hoćete krv i tuče, mesto da otkrivete čoveka, da prikazujete snove, maštu, a zašto se ne pozabavite gatnkama, zašto ne stvarate jedan novi život, onaj na sceni, dalek od svakodnevnice, zar vam nije jasno da smo mi svi zasićeni realnošću. Potrebna nam je groteska i fantastika.

ZESTOKI: Gluposti! Metafizika!

(Od njegovog uzvika mesečar se budi i s krikom se strmoglavljuje s krova, iza kulis.

TIHI: (Polagano i slomljeno) Ubili ste čoveka. Eto vam vaše okrutnosti dovedene do krajnjih konzekvenci. Sada imate i jedan autentični ljudski leš kao rekvizit vašeg pozorišta na ulici.

ZESTOKI: Neka, sa takvima kao ovaj mesečar nikada ne bismo promenili svet!

KRAJ